NOVARA
CONSULTING GROUP

This document was translated from English by machine and may contain mistakes. The English original is at https://www.novaracg.com/2026/06/04/the-governance-gap-what-happens-when-sign-language-ai-outpaces-accountability/.

Yönetişim Açığı: İşaret Dili Yapay Zekâsı Hesap Verebilirliği Geride Bıraktığında Ne Olur?

Heather Grizzle · June 4, 2026

Sign language AI is outpacing accountability. Who bears responsibility when it fails, and why procurement is the governance tool that exists now.

İçindekiler

1. Yapı Olmadan Hız
2. Yakın Teknoloji Tarihinden Dersler
3. Değerlendirecek Araçlardan Yoksun Kurumlar
4. Daha Az İlgi Gören Sorular
5. Tanınma, Koruma Değildir
6. Sorumluluk Kime Ait?
7. Bir Yönetişim Aracı Olarak Tedarik
8. Geleceği Kim Şekillendirecek
9. Proaktif Yönetişim İçin Pencere

İşaret dili yapay zekâsı etrafındaki tartışma hızla değişiyor. Daha birkaç yıl önce pek çok kişi bu kavramı bir araştırma projesinden ibaret görüyordu. Bu fikir çoğunlukla akademik dergilerde, konferans sunumlarında ve bir gün mümkün olabilecekler üzerine spekülatif tartışmalarda yaşıyordu. Bugün ise tablo çok farklı görünüyor. Yeni ürünler düzenli olarak ortaya çıkıyor. Sosyal medyada gösterimler dolaşıyor. Kurumlar tedarik fırsatlarını araştırmaya başlıyor. Yatırımcılar dikkat kesiliyor. Hükümetler sorular soruyor. Satıcılar, Deaf bireylerin teknolojiyle ve kamu hizmetleriyle etkileşim biçimini kökten değiştirebileceğine inanılan bir pazarda

kendilerini öncü olarak konumlandırıyor. Bu ivme yadsınamaz. Bu heyecan anlaşılır. Yine de tüm bu coşkunun ortasında, zihnimi bir türlü terk etmeyen bir soru var.

Bu süreçte Deaf toplulukları aslında kim koruyor?

Bu soru bir suçlama olarak düşünülmemiştir. Bir zarar yaşandığının ilanı değildir. Bu alana giren her kurumun kötü niyetli olduğu iddiası hiç değildir. Aslında, işaret dili yapay zekâsı üzerinde çalışan pek çok kişi erişilebilirliği gerçekten geliştirmeye kararlı görünüyor. Birçok araştırmacı Deaf topluluklarını derinden önemsiyor. Birçok geliştirici, iletişim erişimini genişletebilecek araçlar inşa ettiklerine içtenlikle inanıyor. Birçok kurum nesillerdir var olan sorunları çözmeye çalışıyor. Ancak iyi niyet, hiçbir zaman yönetişimin yerini tutmamıştır. Tarih boyunca, toplumun en ciddi istenmeyen zararlarından bazıları, insanların sorun yaratmak istemesinden değil, yeterli hesap verebilirlik, denetim veya paydaş katılımı olmadan ilerlemelerinden doğmuştur.

Yapı Olmadan Hız

Beni endişelendiren yalnızca teknolojinin kendisi değil. Beni endişelendiren, teknolojinin ilerleme hızının, onun etrafında şekillenen yönetişim yapılarının gelişme hızına kıyasla çok daha fazla olması. Pek çok kurum bunları nasıl değerlendireceğini anlamadan yeni sistemler piyasaya sürülüyor. Bağımsız standartlar bu iddiaları doğrulamadan önce pazarlama iddiaları yapılıyor. Başarının gerçekte neye benzediği konusunda yaygın bir mutabakat oluşmadan önce erişilebilirlik vaatleri tanıtılıyor. Karar vericilerin işaret dili dilbilimi, Deaf kültürü, engelli hakları hukuku, erişilebilirlik standartları veya yapay zekâ sistemlerinin doğasında bulunan sınırlamalar hakkında çok az bilgiye sahip olabileceği ortamlarda tedarik görüşmeleri yürütülüyor. Sonuç, teknolojinin hızlandığı ama hesap verebilirliğin bu hıza ayak uydurmakta zorlandığı bir durum.

Yakın Teknoloji Tarihinden Dersler

Bu manzarayı inceledikçe, teknoloji tarihindeki benzer anları daha fazla hatırlıyorum. Sosyal medya, toplumların yanlış bilgi, gizlilik endişeleri ve platform

Sonuç, teknolojinin hızlandığı ama hesap verebilirliğin bu hıza ayak uydurmakta zorlandığı bir durum.

hesap verebilirliğini ele alacak anlamlı çerçeveler geliştirmesinden önce hızla yayıldı. Yüz tanıma teknolojisi, politika yapıcıların sivil haklar ve gözetim açısından çıkarımlarını tam olarak anlamasından önce sayısız ortamda kullanıma sunuldu. Üretken yapay zekâ, hükümetler, eğitim kurumları ve işverenler kullanımına ilişkin kapsamlı politikalar oluşturmadan önce kamuoyunun gündemine patlayarak girdi. Her durumda yenilik, yönetişimden daha hızlı ilerledi. Her durumda toplum, sistemler günlük yaşama çoktan derinlemesine yerleştikten sonra güvenceler inşa etmeye çalıştığını fark etti. Bu deneyimler, tarihsel dipnotlardan ziyade ders olarak hizmet etmelidir.

Değerlendirecek Araçlardan Yoksun Kurumlar

İşaret dili yapay zekâsı da benzer bir kavşağa yaklaşıyor gibi görünüyor. Kurumlara giderek daha fazla, erişilebilirlik iyileştirmeleri, iletişim desteği, dil çevirisi veya operasyonel verimlilik vaat eden ürünler sunuluyor. Bu teknolojilerin bir kısmı belki bir gün bu vaatleri yerine getirebilir. Diğerleri getiremeyebilir. Buradaki zorluk, pek çok kurumun şu anda ikisi arasında ayrım yapacak araçlardan yoksun olmasıdır. Bir işaret dili yapay zekâ platformunu değerlendiren bir okul bölgesi, işaret dili dilbilimi konusunda içeride uzmanlığa sahip olmayabilir. Bir hastane tedarik ekibi, otomatik iletişim sistemleriyle ilişkili erişilebilirlik risklerini nasıl değerlendireceğini bilmeyebilir. Bir eyalet kurumu, eğitim veri kümeleri, doğrulama yöntemleri, doğruluk ölçümleri veya dağıtım sınırlamaları hakkında hangi soruların sorulması gerektiğini bilmeyebilir. Yine de bu kurumların, Deaf bireyleri doğrudan etkileyebilecek satın alma kararları vermesi bekleniyor.

Daha Az İlgi Gören Sorular

İşte tam burada tartışma özellikle önem kazanıyor. İşaret dili yapay zekâsı hakkındaki tartışmalar genellikle teknolojinin neler yapabileceğine odaklanıyor. Gösterimler yetenekleri sergiliyor. Ürün duyuruları yeniliği vurguluyor. Araştırma makaleleri ilerlemelerin altını çiziyor. Çok daha az ilgi gören konu ise bu sistemler başarısız olduğunda ne olacağı. Yapay zekâ tarafından üretilen bir işaret dilbilimsel olarak hatalıysa ne olur? Bir sağlık hizmeti etkileşiminde çeviri yanlış anlamalara yol açarsa ne olur? Kurumlar, bağımsız olarak doğrulanmamış teknolojilerle insan uzmanlığının yerini değiştirirse ne olur? Bir topluluk, kendi dillerini etkileyen kararların anlamlı bir danışma süreci olmadan alındığını keşfederse ne olur? Bu sorular teknoloji karşıtlığı

değildir. Bunlar yönetişim sorularıdır. Her olgun sektör bu soruları sorar. Her sorumlu tedarik süreci bu soruları sormalıdır.

Tanınma, Koruma Değildir

Deaf toplulukları ile dil tanınması arasındaki tarihsel ilişkiyi hatırladığımızda konu daha da önem kazanıyor. Nesiller boyunca Deaf bireyler işaret dillerinin meşruiyetini kurmak için mücadele etti. Bütün eğitim sistemleri, işaret dilinin konuşulan dilden aşağı olduğu varsayımı üzerine inşa edildi. Deaf çocuklar işaret yaptıkları için cezalandırıldı. Aileler, dil erişimi yerine konuşmayı önceliklendirmeye teşvik edildi. Savunucular, işaret dillerinin karmaşık dilbilgisi, gelişmiş dilsel yapılar, kültürel önem ve büyük bir değer taşıdığını kanıtlamak için on yıllar harcadı. Bu mücadele teorik değildi. Eğitim sonuçlarını, istihdam fırsatlarını, sosyal katılımı ve medeni hakları şekillendirdi. Bugün, bir zamanlar marjinalleştirilen bu aynı diller, yapay zekâ sistemlerini güçlendirebilecek değerli varlıklar olarak giderek daha fazla görülüyor. Bu değişim bir ilerleme olsa da, aynı zamanda yeni sorumluluklar da yaratıyor. Koruma olmadan tanınma yeterli değildir. Yönetişim olmadan değer yeterli değildir.

Sorumluluk Kime Ait?

Mevcut ortamın belki de en rahatsız edici yönü, hesap verebilirlik konusunda net cevapların bulunmamasıdır. Bir işaret dili yapay zekâ sistemi zarara yol açarsa, sorumluluk kime aittir? Bir kurum, yeterince doğrulanmamış bir teknolojiyi kullanıma sokarsa, sonuçlardan kim sorumlu tutulur? Deaf toplulukları doğruluk, temsil veya erişilebilirlik sonuçları hakkında endişelerini dile getirirse, bu endişelerin ele alınmasını sağlayacak hangi mekanizmalar mevcuttur? Şirketler işaret dili verisi topladığında, bu sistemleri mümkün kılan dilin sahibi olan topluluklara karşı ne gibi yükümlülükleri vardır? Bu sorulara henüz evrensel olarak kabul edilmiş cevaplar yoktur. Bu netlik eksikliği; satıcılar, araştırmacılar, savunucular, politika yapıcılar ve tedarik uzmanları dahil olmak üzere sürece dahil olan herkesi endişelendirmelidir.

Bir Yönetişim Aracı Olarak Tedarik

İşte bu yüzden tedarik, nihayetinde mevcut en önemli yönetişim araçlarından biri haline gelebilir. Tedarik genellikle sözleşmeleri, bütçeleri ve satın alma kararlarını içeren teknik bir idari işlev olarak görülür. Oysa gerçekte tedarik pazarları şekillendirir. Tedarik hangi ürünlerin başarılı olacağını belirler. Tedarik, satıcı

davranışını etkiler. Tedarik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve performans konusundaki beklentileri belirler. Kurumlar, teknolojiyi satın almadan önce anlamlı açıklamalar talep etme konusunda muazzam bir güce sahiptir. Bağımsız doğrulama talep edebilirler. Pazarlama iddiaları yerine kanıt isteyebilirler. Erişilebilirlik testleri konusunda ısrar edebilirler. Paydaş katılımı arayabilirler. Sözleşmeler imzalanmadan önce, sorunlar ortaya çıktıktan sonra değil, zor sorular sorabilirler. Her tedarik kararı, hangi standartların önemli olduğuna dair bir mesaj verir.

> **KURUMLARIN İMZA ÖNCESİNDE TALEP EDEBİLECEKLERİ**
>
> Anlamlı açıklamalar, bağımsız doğrulama, pazarlama iddiaları yerine kanıt, erişilebilirlik testleri ve paydaş katılımı.

Geleceği Kim Şekillendirecek

İşaret dili yapay zekâsının geleceği yalnızca yazılım geliştiricileri, araştırmacılar veya yatırımcılar tarafından belirlenmeyecek. Aynı zamanda toplumun bu teknolojiler etrafında kurmayı tercih ettiği standartlar tarafından da belirlenecek. Dağıtımdan önce hangi soruların yanıtlanması gerektiğine karar veren tedarik görevlileri tarafından şekillendirilecek. Hesap verebilirliğin neye benzediğini belirleyen politika yapıcılar tarafından etkilenecek. Erişilebilirliğin pazarlama diline indirgenemeyeceğinde ısrar eden savunucular tarafından yönlendirilecek. En önemlisi, Deaf topluluklarının teknolojik deneyin pasif özneleri olarak değil, yönetişim tartışmalarının aktif katılımcıları olarak ele alınıp alınmayacağından etkilenecek.

Proaktif Yönetişim İçin Pencere

Yönetişim yetişsin ya da yetişmesin, teknoloji ilerlemeye devam edecek. Bu kadarı kesin görünüyor. Daha önemli soru, yeniliğin toplulukları basitçe geride bırakması yerine onlara hizmet etmesini sağlayacak hesap verebilirlik yapılarını inşa etmeye istekli olup olmadığımızdır. Tarih, sorunlar ortaya çıktıktan sonra beklemenin nadiren en iyi strateji olduğunu gösteriyor. Anlamlı standartlar oluşturma, şeffaf değerlendirme çerçeveleri kurma ve bu sistemler hâlâ şekillenirken Deaf topluluklarının masada yer almasını sağlama fırsatı tam da şu anda mevcut. Proaktif

yönetişim için pencere hâlâ açık, ama tarih aynı zamanda bu tür pencerelerin sonsuza dek açık kalmadığını da öğretiyor.

İşaret dili yapay zekâsı hızlı evrimini sürdürürken, belki de en önemli soru artık teknolojinin inşa edilip edilemeyeceği değildir. Giderek daha açık hale geliyor ki inşa edilebilir. Daha acil soru, bu teknolojiyi çevreleyen kurumların aynı düzeyde olgunluk, hesap verebilirlik ve şeffaflık geliştirip geliştiremeyeceğidir. Yenilik tek başına hiçbir zaman eşitlikçi sonuçları garanti etmemiştir. Yeniliğin nihayetinde hizmet ettiğini iddia ettiği toplulukların yararına olup olmayacağını belirleyen şey yönetişimdir. Önümüzdeki birkaç yıl içinde alınacak kararlar, erişilebilirliği, dil haklarını, tedarik uygulamalarını ve Deaf topluluğunun güvenini önümüzdeki on yıllar boyunca etkileyebilir. Bu gerçeklik, şu anda aldığından çok daha fazla ilgiyi hak ediyor.

TİPS

Know something about a sign language AI system that the public should know? Send it to tips@novaracg.com. Every tip is read by me and kept confidential. If you work in the UK, writing to us is not by itself a protected disclosure under the Public Interest Disclosure Act 1998, so before you share employer information, check your options with Protect (protect-advice.org.uk), the free whistleblowing advice line.

SUPPORT NCG

NCG does this work without vendor money, so our findings stay ours. If it has been useful to you, you can support NCG's independent work here. NCG is a for-profit company, not a charity. Contributions are not tax-deductible and buy no service or influence.

Nasıl alıntılanır

Grizzle, H. M. (2026, June 4). Yönetişim Açığı: İşaret Dili Yapay Zekâsı Hesap Verebilirliği Geride Bıraktığında Ne Olur?. Novara Consulting Group. https://www.novaracg.com/tr/2026/06/04/the-governance-gap-what-happens-when-sign-language-ai-outpaces-accountability/